https://doi.org/10.5817/RPT2025-2-2

PRÁVNÍ ASPEKTY POŽADAVKŮ NA DATOVÉ FORMÁTY

TOMÁŠ LECHNER[1]

ABSTRAKT

Příspěvek představuje elektronický dokument jako důležitou entitu, která je nositelem zaznamenané informace anebo alespoň zaznamenaného obsahu. Z pohledu své elektronické formy má elektronický dokument určité atributy, mezi které patří také datový formát. Na některé právní úkony, zejména v oblasti veřejné správy, jsou kladeny specifické požadavky na tento formální atribut elektronického dokumentu. V příspěvku jsou tyto požadavky diskutovány a srovnávány včetně toho, jaké dopady má jejich nedodržení na uvedené úkony. Z toho jsou pak identifikována konkrétní rizika spojená s tvorbou a použitím elektronických dokumentů v kontextu volby datových formátů. V diskusi je také zmíněn vliv datového formátu na dlouhodobou čitelnost elektronických dokumentů a udržení jejich důkazní hodnoty v kontextu připravované nové kvalifikované služby elektronické archivace dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1183 ze dne 11. dubna 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 910/2014, pokud jde o zřízení evropského rámce pro digitální identitu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Elektronický dokument; datový formát; podání; doručování; zveřejňování smluv; konverze datových formátů; archivace dokumentů

[1] Mgr. Tomáš Lechner, Ph.D. Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta, katedra práva. Kontakt: tomas.lechner@vse.cz

ABSTRACT

The paper deals with the electronic record as a significant entity that serves as a carrier of recorded information, or at least recorded content. From the perspective of its electronic form, an electronic record possesses specific attributes, which also include the data format. Particular acts, especially in the area of public administration, impose explicit requirements on this formal attribute of the electronic records. These requirements are discussed and compared in the paper, including an analysis of the consequences arising from non-compliance with such formal requirements in relation to the acts concerned. Based on this analysis, some risks associated with the creation and use of electronic documents in the context of data format selection are identified. The discussion further addresses the impact of data format on the long-term readability of electronic records and the preservation of their evidentiary value, with reference to the forthcoming qualified electronic archiving service under the Regulation (EU) 2024/1183 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024, amending Regulation (EU) No 910/2014 as regards establishing the European Digital Identity Framework.

KEYWORDS

Electronic Records; Data Format; Application; Delivery; Publication of Contracts; Conversion of Data Formats; Record Archiving

1. ÚVOD

Elektronický dokument byl v českém právu dlouho definován jako podmnožina dokumentu, kterým je dle § 2 písm. e) zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě,[2] každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena. Vymezení dokumentu jen na původce je poplatné zaměření citovaného zákona, nicméně stěžejní

[2] Všechny právní předpisy jsou citovány ve stavu účinném k 1. září 2025.

je obecná podstata definice, že jde o zaznamenanou informaci. Podle sémiotických přístupů má mít informace tři základní relevance:[3]

- syntaktickou, což znamená, že subjekt, jemuž je informace určena, musí být schopen této informaci porozumět,
- sémantickou, což znamená, že subjekt, jemuž je informace určena, musí vědět, co znamená, tedy co vypovídá o něm a o jeho okolí,
- pragmatickou, což znamená, že informace musí mít pro subjekt, jemuž je určena, nějaký konkrétní význam.

Znamená to, že všemi těmito relevancemi by měl oplývat také dokument, i když na druhou stranu jejich striktní vyžadování by mohlo vést ke ztrátám dokumentů, u nichž některá z nich absentuje, a přesto jsou z určitých hledisek zajímavé a důležité. Norma ISO 15489-1 dokument definuje jako „*informace vytvořené, získané a spravované organizacemi nebo osobami jako doklady a/nebo vzniklé při plnění jejich právních povinností nebo při jejich činnosti*“,[4] čímž se zdůrazňuje jejich vztah k právním úkonům a jejich důkazní role, kdy dokument vlastně dokáže konzervovat právní stav v čase.

Aktuální definice přímo elektronického dokumentu je obsažena v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES, známého jako nařízení eIDAS. Tento předpis definuje elektronický dokument jako jakýkoli obsah uchovávaný v elektronické podobě, zejména jako text nebo zvuková, vizuální nebo audiovizuální nahrávka,[5] aniž tedy vyžaduje, aby tím obsahem byla informace.[6] Obdobně dokument definuje též směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1024 ze dne 20. června 2019 o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru jako jakýkoli obsah na jakémkoli nosiči (v listinné či elektronické

[3] Blíže viz ŠLAPÁK, O. Data, informace, znalosti. *E-LOGOS. Electronic journal for philosophy*. [online] 2003, roč. 10, č. 1, [cit. 26. 9. 2025], s. 1.

[4] Viz ISO 15489-1:2001 – Information und Dokumentation, 3.15. record, s. 3.

[5] Viz čl. 3 odst. 35 nařízení eIDAS.

[6] Detailní diskuse k tomuto rozporu je v publikaci POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií. 2. vyd.* Praha : Wolters Kluwer, 2024, s. 472-474.

podobě nebo jako zvuková, vizuální nebo audiovizuální nahrávka) nebo jakákoli část takového obsahu.[7]

Elektronický dokument tak již není jen podmnožinou dokumentu, ale má určitý přesah z hlediska volnějšího obsahu, čímž se v praxi komplikují některé přístupy, zejména v oblasti spisové služby.[8]

2. DATOVÝ FORMÁT

Elektronické dokumenty mají svá specifika z různých hledisek, například:

- Z principu je lze přenášet elektronickými prostředky jako jsou datové schránky nebo e-mail.
- Pro jejich zobrazení lidsky vnímatelným způsobem potřebujeme technické (hardware) a programové (software) nástroje.
- Péče o elektronické dokumenty je péčí o data a je významně odlišná od péče o listinné dokumenty, při které chráníme zejména nosič.[9]

Jedním z atributů elektronického dokumentu je způsob jeho kódování označovaný jako datový formát, na který bychom mohli také nahlížet jako na návod, jakým způsobem mají technické a programové nástroje elektronický dokument převést do lidsky vnímatelné podoby. Sumarizací informací o těchto návodech, tedy popisů a znaků datových formátů, se dlouhodobě zabývá Národní archiv Spojeného království, který buduje databázi označovanou jako PRONOM. [10] Vývoj této databáze byl inspirován tím, že dostupnost informací o datových formátech je v dnešním rychle se vyvíjejícím technologickém prostředí velmi zranitelná, a je tedy významným rizikem z pohledu správy elektronických dokumentů. S ohledem na to je

[7] Viz čl. 2 odst. 6 písm. a) a b) směrnice 2019/1024.

[8] Viz KUNT, M., LECHNER, T. *Spisová služba. 3. aktualizované vyd*. Praha: Leges, 2022. s. 74-78 a s. 81-83.

[9] Viz CUBR, L. *Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů*. Praha: Národní knihovna České republiky, 2010, s. 10-14.

[10] UK NATIONAL ARCHIVES. *The technical registry PRONOM [online]*. [cit. 3. 6. 2025]. Dostupné z: https://www.nationalarchives.gov.uk/PRONOM/

databáze PRONOM dále rozvíjena a aktualizována o nově vznikající datové formáty.

Mají-li elektronické dokumenty sloužit svému účelu a být nositeli obsahu a informací, je třeba se jejich datovým formátem zabývat, aby tento obsah či tyto informace zůstaly budoucím adresátům dostupné. Z právního pohledu jde o zachování jejich důkazní hodnoty, což je jedním ze stěžejních smyslů dokumentů.

A proto si zde klademe následující výzkumné otázky:

- Jakým způsobem jsou kategorizovány datové formáty, tedy jinými slovy, jaké mohou mít vlastnosti, kterými je vhodné se zabývat z pohledu udržení jejich důkazní hodnoty?
- Jaké požadavky na datové formáty elektronických dokumentů jsou kladeny ve specifických úkonech, jako je například podání, doručování anebo zveřejňování smluv?

3. STRUKTURA ELEKTRONICKÝCH DOKUMENTŮ

Z pohledu spisové služby, která je zejména v oblasti veřejnoprávní základním nástrojem pro správu všech forem dokumentů, a tedy i těch elektronických, je na dokument nahlíženo jako na logickou jednotku, která může mít vnitřní strukturu. Základní stavební jednotkou elektronického dokumentu je podle národního standardu pro elektronické systémy spisové služby, který vydává Ministerstvo vnitra na základě zmocnění v zákoně č. 499/2004 Sb., komponenta. Ta je v citovaném standardu definována jako jednoznačně vymezený proud bitů tvořící datový soubor charakterizovaný zpravidla formátem datového souboru, běžně zpracovávaným programovými aplikacemi, které umožňují provádět správu souborů, složek a disků tak, aby k nim bylo možné uživatelsky srozumitelně přistupovat a s nimi samostatně manipulovat.[11] Není pak překvapující, že týž standard definuje datový formát jako způsob kódování komponenty pro účely zpracování výpočetní technikou.[12]

[11] Viz MINISTERSTVO VNITRA. *Národní standard pro elektronické systémy spisové služby. 6. verze*. Věstník Ministerstva vnitra, částka 85/2024, s. 9.

[12] *Ibid*, s. 7.

Protože elektronický dokument se skládá alespoň z jedné komponenty a každá má svůj datový formát, může to znamenat, že dokument tak může mít více datových formátů, což v žádném případě není neobvyklé. Je tedy otázkou, jak posuzovat formát elektronického dokumentu z pohledu zákonných požadavků na něj kladených, když těchto formátů může mít jeden dokument najednou více, protože se může skládat z více komponent s různými datovými formáty.

Určitým vodítkem k řešení této otázky může být přístup aplikovaný v oblasti spisové služby. Inspirovat se lze také strukturou datové zprávy přenášené informačním systémem datových schránek. V obou případech se komponentám přisuzují různé role. Jen jedna z nich je hlavní, ostatní mají charakter příloh. To znamená, že můžeme datový formát dokumentu chápat jako datový formát hlavní komponenty, a z pohledu zákonných požadavků na datové formáty je vztahovat jen k hlavní komponentě elektronického dokumentu bez ohledu na datové formáty příloh.

3.1 ELEKTRONICKÝ DOKUMENT A DATOVÁ ZPRÁVA

V případě diskuse o elektronických dokumentech se z hlediska pojmosloví použitého v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, a k němu prováděcím předpisům,[13] nelze nezmínit o souvisejícím pojmu, kterým je datová zpráva. V uvedených předpisech se lze setkat s konstrukcí typu „*dokument obsažený v datové zprávě.*“

Rozboru pojmu datová zpráva se věnuje Stanovisko Nejvyššího soudu k podáním činěným v elektronické podobě a k doručování elektronicky vyhotovených písemností soudem, prováděnému prostřednictvím veřejné datové sítě (Plsn 1/2015) publikované pod č. 1/2017 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. V něm je přímo uvedeno, že elektronické dokumenty mají podobu datové zprávy anebo že dokumenty jsou obsaženy v datové zprávě. Tím vznikají dva pohledy na datovou zprávu:

[13] Konkrétně jde o vyhlášku č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů, a vyhlášku č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek.

- Na datovou zprávu v užším slova smyslu lze pohlížet jako na elektronický dokument mající podobu datové zprávy, což z pohledu naší diskuse znamená vlastně jednu komponentu, která je charakterizována jedním datovým formátem.
- Na datovou zprávu v širším slova smyslu lze pohlížet jako na elektronický nosič neboli obálku či kontejner, v nichž je obsažen samotný elektronický dokument jako příloha. Takovou datovou zprávou může být e-mail, datová zpráva přenášená informačním systémem datových schránek, nebo třeba SIP balíček ukládaný do národního archivu. Z technického pohledu taková datová zpráva má opět vlastní datový formát,[14] což ale není datový formát dokumentu v ní obsaženém. Nicméně se tím může komplikovat diskuse podmínek kladených na datové formáty, protože nemusí být jasné, zda je také vztáhnout na datovou zprávu v širším slova smyslu.

4. KATEGORIZACE DATOVÝCH FORMÁTŮ

Než přistoupíme k rozboru požadavků kladených na datové formáty, je dobré je nějakým způsobem kategorizovat.

4.1 KONTEJNEROVÉ DATOVÉ FORMÁTY

Národní standard pro elektronické systémy spisové služby definuje jednu specifickou podmnožinu datového formátu, kterou je kontejnerový datový formát. Kontejnerové datové formáty jsou formáty komponent obsahující alespoň jednu další komponentu.[15] Problém s uchopením vnitřní struktury elektronického dokumentu, který znamená, že elektronický dokument může mít najednou více datových formátů, pokud se skládá z více komponent s různými datovými formáty, se tím prohlubuje na otázku, zda u případů, kdy se jedna komponenta skládá z více komponent, pohlížet na datový for-

[14] Např. e-mail má datový formát EML (E-Mail Message) a datová zpráva přenášená informačním systémem datových schránek má formát ZFO (602XML Filler dokument).

[15] MINISTERSTVO VNITRA. *Národní standard pro elektronické systémy spisové služby. 6. verze*. Věstník Ministerstva vnitra, částka 85/2024, s. 9.

mát celku, tedy kontejneru, nebo na datové formáty v kontejneru vložených komponent.

Otázka souvisí s pojetím výše zmíněné datové zprávy, neboť ve stanovisku Nejvyššího soudu Plsn 1/2015 je přímo kontejner uveden, jako příklad datové zprávy v širším slova smyslu. Avšak v době vydání tohoto stanoviska, ještě nebylo možné prostřednictvím informačního systému datový schránek přenášet datový formát ZIP, který v tomto případě znamená vnořenou datovou zprávu v širším slova smyslu do jiné datové zprávy v širším slova smyslu. Domnívám se, že rekurzivní přístup původního rozboru provedeného v citovaném stanovisku zde nelze automaticky aplikovat na tuto novou situaci.

Z mého předchozího výzkumu kontejnerových datových formátů[16] vyplynulo, že nejsou ucelenou skupinou, ale mají různorodé vlastnosti, z nichž pro diskutovaný problém datových formátů je asi nejdůležitější to, zda jsou pouhou obálkou obalující skupinu vložených komponent (např. datový formát ZIP či ASIC), nebo zda kromě vložených komponent mají ještě i vlastní obsah (např. datový formát PDF/A-3 či ZFO).[17]

4.2 VÝSTUPNÍ DATOVÉ FORMÁTY

Vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, rozlišuje datové formáty podle obsahu komponenty na

- datové formáty pro statické textové komponenty,
- datové formáty pro statické obrazové komponenty,
- datové formáty pro statické kombinované textové a obrazové komponenty,
- datové formáty pro dynamické obrazové komponenty,
- datové formáty pro dynamické zvukové komponenty
- datové formáty pro databáze a datové věty,

[16] Výsledky tohoto výzkumu jsem publikoval v příspěvku LECHNER, Tomáš. Právní pohled na kontejnerové datové formáty. In: PÁNKOVÁ, K. (ed.). *Sborník 27. ročníku konference ISSS* [online]. Hradec Králové, 12.05.2025 – 13.05.2025. Praha: Triada, 2025, s. 39–45.

[17] *Ibid*, s. 44 a 45.

- datové formáty pro specifické kategorie dokumentů jako je třeba elektronická faktura.[18]

Pro všechny tyto kategorie dle charakteru obsahu vyhláška definuje odpovídající datové formáty, které označuje jako výstupní. Toto pojmenování je poněkud nešťastné, protože spíše poukazuje na procesní okamžik tvorby, než na smysl takto určených datových formátů. Podle § 23 odst. 1 citované vyhlášky se výstupním datovým formátem rozumí:

- a) datový formát výstupu z elektronického systému spisové služby,
- b) datový formát komponenty ukládané ve spisovně, která je součástí elektronického systému spisové služby,
- c) datový formát pro předávání do digitálního archivu.

Avšak smysl těchto datových formátů není v tom, aby byly jen na výstupu spisové služby, ale jedná se o takové datové formáty, u kterých je předpoklad dlouhodobé čitelnosti. To znamená, že s velkou pravděpodobností dokument ve výstupním datovém formátu budeme schopni zobrazit lidsky vnímatelným způsobem v delším časovém horizontu, čímž bude zachována jeho důkazní hodnota, alespoň z pohledu čitelnosti. Kromě toho tyto formáty jsou rozšířené a oplývají určitou univerzálností, což lze do jisté míry chápat jako naplnění práva na technickou neutralitu.[19]

To, že takto definované výstupní datové formáty, by se neměly vztahovat jen k elektronickým systémům spisových služeb, ale mají díky své užitné hodnotě být jakýmsi standardem pro elektronické veřejné listiny dokládá též aktuální ustanovení § 69a odst. 5 zákona č. 499/2004 Sb., které hovoří o tom, že ve výstupním datovém formátu mají vyhotovovat elektronické dokumenty všichni veřejnoprávní původci bez ohledu na to, v jakém informačním systému tato tvorba probíhá. Vymezení veřejnoprávních původců[20] je poněkud užší než orgán veřejné moci či orgán veřejné správy,

---

[18] Konkrétní datové formáty jsou specifikovány v § 23 vyhlášky š. 259/2012 Sb. a dále diskutovány v publikaci KUNT, M., LECHNER, T. *Spisová služba. 3. aktualizované vyd*. Praha: Leges, 2022, s. 182-184.

[19] Toto právo také svým způsobem definuje § 13 zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, byť zde spíše ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

[20] Viz § 3 odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb.

ale i tak se tím dostáváme do většího zobecnění, než je výstup z elektronického systému spisové služby, navíc je tato povinnost specifikována přímo zákonem a nikoliv jen vyhláškou, jak bylo uvedeno výše.

4.3 STROJOVĚ ČITELNÝ A OTEVŘENÝ DATOVÝ FORMÁT

Další přívlastky u datového formátu, které jsou použity v právních předpisech, jsou strojově čitelný formát a otevřený formát. Aktuální definice těchto přívlastků jsou součástí zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, který v § 3a stanoví, že:

- Strojově čitelným formátem se rozumí formát datového souboru s takovou strukturou, která umožňuje programovému vybavení snadno nalézt, rozpoznat a získat z tohoto datového souboru konkrétní informace, včetně jednotlivých údajů a jejich vnitřní struktury.
- Otevřeným formátem se rozumí formát datového souboru, který není závislý na konkrétním technickém a programovém vybavení a je zpřístupněn veřejnosti bez jakéhokoli omezení, které by znemožňovalo využití informací obsažených v datovém souboru.

Tyto definice jsou transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1024 ze dne 20. června 2019 o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru.[21] Na rozdíl od definice výstupních datových formátů, není v České republice žádnou prováděcí normou uveden ani přesný výčet požadovaných konkrétních datových formátů, ani kategorizace z pohledu charakteru obsahu. Odst. 35 preambule citované směrnice připouští, že strojově čitelné formáty mohou být otevřené nebo chráněné vlastnickým právem. A dále uvádí, že mohou být formálně normalizované, avšak vždy by měl být při navrhování technických řešení pro opakované použití dokumentů zohledněn evropský rámec pro řešení interoperability. To znamená, že členské státy by měly podporovat používání unijních nebo mezinárodně uznávaných otevřených, strojově čitelných formátů, pokud je to možné a vhodné. V České republice nebyl zatím přístup

[21] Transpozice doslovně odpovídá překladu směrnice, kde jsou tyto definice v čl. 2 odst. 13) a 14).

prostřednictvím formální standardizace prováděcím předpisem zvolen, čímž se otevírá cesta pro různé diskuse o naplnění těchto definic.

V komentáři k zákonu č. 106/1999 Sb. publikovaném v roce 2023 Jitka Jelínková a Miloš Tuháček uvádějí následující příklady:[22]

- Pro otevřené formáty jsou přípustné formáty TXT, PDF, RTF, RDF, XML, HTML/XHTML, JPEG nebo CVS, ale nikoli formát DOC.
- Pro strojově čitelné formáty, které umožňují další automatické zpracování datových souborů, jsou přípustné formáty RDF, CSV, XML a částečně XTML, ale nikoli formáty PDF, TXT, RTF.

Pokud tento příklad srovnáme s aktuálním stanoviskem Ministerstva vnitra pro kombinovanou podmínku otevřeného strojově čitelného formátu, byť pro účely zákona č. 35/2021 Sb., o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů, ale odkazujícího se na stejnou definici, vidíme jasný posun. Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Digitální a informační agenturou dochází k závěru, že nejvhodnějším formátem je ODT, přípustné je pak i použití formátu DOCX.[23]

4.4 DATOVÉ FORMÁTY PŘENÁŠENÉ INFORMAČNÍM SYSTÉMEM DATOVÝCH SCHRÁNEK

Určitou samostatnou skupinou datových formátů jsou ty, které mohou být přeneseny prostřednictvím informačního systému datových schránek a které jsou specifikovány vyhláškou č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek.[24]

---

[22] JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář. 3. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 48-49.

[23] MINISTERSTVO VNITRA. Stanovisko Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra zpracované ve spolupráci s Digitální a informační agenturou č. 2/2025: Podmínky otevřeného a strojově čitelného formátu v souvislosti s vyhlašováním právních předpisů ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů [online]. 2025. [cit. 26. 9 2025]. Dostupné z: https://sbirkapp.gov.cz/blob/obsah/stanovisko-2-2025-final.pdf.

[24] K pravidlům pro datové schránky viz MATES, Pavel, SMEJKAL, Vladimír. *E-Government v České republice: Právní a technologické aspekty. 2., podstatně přepracované a rozšířené vydání*. Praha: Leges, 2012, s. 200 a násl.

Taxativní určení těchto datových formátů zahrnuje jednak výstupní datové formáty a jednak obecné i specifické potřeby komunikace přes datové schránky např. při budování základních registrů, zejména RUIAN[25]. Při tom je zohledněno kritérium kybernetické bezpečnosti, které se promítá jak do volby těchto formátů, tak do upřesňujících pravidel jejich dalších specifik, např. z hlediska velikosti anebo verze.

4.5 SUMARIZACE KATEGORIZACE DATOVÝCH FORMÁTŮ

Sumární přehled přívlastků datových formátů uváděných a používaných v různých právních předpisech je v následující tabulce, která je tak shrnutím celé výše rozebírané kategorizace datových formátů.

Pojmenování	**Předpis, kde je definováno**	**Účel**	**Charakter definice**
Kontejnerový	Národní standard pro elektronické systémy spisových služeb	Dva různé účely: čistě technický, např. komprimace dat, nebo funkční, např. spojení příloh s hlavním dokumentem do jednoho celku	Není taxativně určeno, navíc velmi různorodá skupina
Výstupní	Vyhláška č. 259/2012 Sb.	Dlouhodobá čitelnost, technologická nezávislost	Je taxativně určeno
Strojově čitelný	Zákon č. 106/1999 Sb.	Umožňuje opakované použití	Není taxativně určeno

[25] Viz FORMÁNEK Jiří. *Zavedení volebních okrsků do RÚIAN* In: Konference ISSS 2013. [online] 2013. [cit. 2. 9. 2025]. Dostupné z: https://archiv.isss.cz/archiv/2013/download/prezentace/cuzk_formanek.pdf. A vyhláška č. 422/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek.

		informací veřejného sektoru	
Otevřený	Zákon č. 106/1999 Sb.	Není chráněn vlastnickým právem a není závislý na konkrétním technickém a programovém vybavení	Není taxativně určeno
Otevřený strojově čitelný	Zákon č. 106/1999 Sb.	Kombinuje vlastnosti otevřeného a strojově čitelného formátu pro snadné opakované použití informací veřejného sektoru	Není taxativně určeno
Přenositelné prostřednictví datových schránek (nemají konkrétní pojmenování)	Vyhláška č. 194/2009 Sb.	Technické možnosti ISDS, kybernetická bezpečnost	Je taxativně určeno

Tab. 1. Vlastnosti datových formátů definované v právních předpisech.

5. POŽADAVKY NA DATOVÉ FORMÁTY

V určitých procesech či právních úkonech jsou specifikovány formální požadavky na datové formáty. Některé z nich zde rozebereme, zejména podání, doručování, zveřejňování smluv a zveřejňování předpisů ve Sbírce

právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

5.1 PODÁNÍ

Pravidla pro podání jsou určitým způsobem upřesněna ve většině procesních právních předpisů, které se z hlediska elektronizace vesměs omezují na povinné komunikační kanály jako jsou datové schránky nebo elektronická pošta (e-mail). Pouze ve výjimečných případech jsou uvedeny konkrétní formáty, které ale mají charakter datové věty, jako např. formulářové podání podle § 72 odst. 2. písm. c) zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, které je možné povést jen ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně.

Pokud tedy není v procesních předpisech specifikace datového formátu uvedena, měl by se v takových případech použít *lex specialis*, kterým pro příjem podání bude zákon č. 499/2004 Sb., který v § 64 odst. 1 stanoví, že určení původci zajistí příjem alespoň v datových formátech stanovených jako výstupní datové formáty nebo formáty dokumentů, které jsou výstupem z autorizované konverze dokumentů obsažených v datové zprávě. Skupina určených původců je ještě užší než skupina veřejnoprávních původců, což znamená, že zde zůstává skupina orgánů veřejné moci, např. obce vykonávající jen základní rozsah přenesené působnosti, školy a školská zařízení, pro které není žádné minimum akceptovaných datových formátů stanoveno. Pro veřejnoprávní původce pak platí, že pokud umožní příjem dokumentů v digitální podobě také v dalších datových formátech, musí to zveřejnit na úřední desce a internetových stránkách. Opět se tato povinnost vztahuje jen na veřejnoprávní původce, což je podmnožina orgánů veřejné moci, byť širší než určení původci.[26]

Pokud je učiněno podání v jiném datovém formátu než je přípustné, je to považováno za vadu podání, což je např. explicitně uvedeno v § 74 daňového řádu. Vyhláška č. 259/2012 Sb. k tomu dále přidává, že je-li doručen dokument v jiném datovém formátu, než v jakém veřejnoprávní původ-

[26] K vymezení pojmů veřejnoprávní původce a určený původce viz např. KUNT, M., LECHNER, T. *Spisová služba. 3. aktualizované vyd*. Praha: Leges, 2022, s. 93-96.

ce přijímá dokumenty v digitální podobě, vyrozumí původce odesílatele o zjištěné vadě dokumentu a stanoví další postup pro její odstranění.[27] K uvedené problematice je také poměrně obsáhlá judikatura.

V Nálezu Ústavního soudu čj. I. ÚS 226/20[28] je uvedeno, že nezdaří-li se orgánu veřejné moci zobrazit či otevřít podání nebo přílohy účastníka řízení či jeho zástupce, učiněné v elektronické podobě formou datové zprávy doručené do datové schránky, je tento orgán povinen o takové skutečnosti danou osobu alespoň vyrozumět a poskytnout jí prostor pro nápravu tak, aby nebyla jen pro tento nedostatek krácena na svých právech. Znamená to, že volba datového formátu, který daný orgán veřejné moci nepřijímá, neanuluje samotný úkon, neboť je vadou podání, kterou lze v přiměřeně poskytnuté lhůtě napravit. Na datový formát tak není v procesu podání nahlíženo jako na podmínku nezbytnou k uskutečnění podání.

Obdobně vyznívají rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČJ 6 Afs 206/2020-37 ze dne 25. 11. 2020 a ČJ 8 Afs 93/2020 ze dne 21. ledna 2021, z nichž vyplývá, že za žalobu, byť blanketní, je za daných okolností nutno považovat samotnou datovou zprávu, nikoli až její přílohu v nepřijímaném formátu, která byla k datové zprávě připojena. V obou případech šlo o podání učiněné prostřednictvím datové schránky, kdy tedy datový formát datové zprávy je zcela přehlížen, neboť není ani výstupním datovým formátem, ani formátem, který byl zveřejněn příslušnými orgány jako přípustný formát pro podání, ale v tomto případě dostává přednost povinnost přijmu podání prostřednictvím datové schránky vyplývající ze zákona č. 300/2008 Sb. Tím spíše se ukazuje, jak je důležité rozlišovat datovou zprávu v širším a užším slova smyslu, kdy z pohledu podání se posuzuje pouze datový formát datové zprávy v užším slova smyslu, tedy datový formát dokumentu.

Na tuto diskusi lze navázat rozborem aktuální problematiky datového formátu ZIP, který může být od 1. ledna 2023 také obsažen v datové

[27] Teprve, pokud se nepodaří veřejnoprávnímu původci tuto vadu doručeného dokumentu ve spolupráci s jeho odesílatelem odstranit, veřejnoprávní původce dokument dále nezpracovává.

[28] Publikováno ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky Svazek 99 / ročník 2020 II. díl.

zprávě, kterou je informační systém datových schránek schopen dodat.[29] Pokud bychom z pohledu vyhlášky č. 194/2009 Sb. aplikovali doslovně, že jde o přípustný formát datové zprávy dodávané do datové schránky,[30] pak by mohl zahrnovat i datovou zprávu v širším slova smyslu, protože tím není vyloučena. Znamenalo by to, že bude-li v datové zprávě přípustný formát ZIP podle pravidel citované vyhlášky, který je beze sporu kontejnerem, pak by se z hlediska posuzování přípustnosti pro podání mělo aplikovat až ověření jeho obsahu. Na druhou stranu se domnívám, že nelze automaticky aplikovat rekurzivní přístup, protože i další popisy včetně vlastní definice podmínek pro přístupnost formátu ZIP jej vylučují. Praxe je v tomto ohledu jednoznačně roztříštěná a nezbývá než případně čekat na vhodný judikát.

Z pohledu osob, které činí podání je asi největším problémem nejednotnost přípustných datových formátů u různých orgánů veřejné moci. Sice existuje určitý společný základ, nicméně povinnost jeho akceptace je omezena jen na určené původce, ale v ostatních případech (jiných než určených původců a dalších datových formátů) je třeba vždy vyhledat příslušné informace na webových stránkách konkrétních orgánů veřejné moci. Řešením by jednoznačně byla novelizace zákona č. 300/2008 Sb., která by umožnila rozšířit informace evidované o datové schránce orgánu veřejné moci a seznam přijímaných datových formátů, který by zahrnoval společný základ zejména v podobě výstupních datových formátů nebo jiné vhodné množiny a dále nastavení dalších přípustných datových formátů.[31] Alespoň v případě podání prostřednictvím datové schránky by podatel získal potřebnou informaci dopředu a nebylo by třeba řešit případné vady podání v podobě nevhodně zvoleného datového formátu.

---

[29] Příloha č. 3 k vyhlášce č. 194/2009 Sb. k tomu v bodě V. dodává, že formát ZIP je přípustným datovým formátem pokud: a) obsah datové zprávy není zašifrovaný, b) datovou zprávu tvoří alespoň jeden soubor ve formátu, který by bylo možné samostatně vložit do datové zprávy, c) datovou zprávu netvoří soubor v jiném formátu než ve formátu, který by bylo možné samostatně vložit do datové zprávy, d) datovou zprávu tvoří nejvýše 1 000 souborů a adresářů, e) maximální úroveň vnoření adresářů do sebe činí 4 a f) maximální velikost dekomprimovaného obsahu činí 3 GB.

[30] Viz § 4 vyhlášky č. 194/2009 Sb.

[31] Obdobný návrh, ale z hlediska velikosti přijímané datové zprávy, zazněl v diskusích na konferenci ISSS 2023, ale nedočkal se dosud ztvárnění do podoby legislativního návrhu novely citovaného zákona č. 300/2008 Sb.

5.2 DORUČOVÁNÍ

Stejně jako pro podání, tak ani pro doručování se procesní předpisy nezabývají technickou stránkou obsahu v podobě datového formátu doručovaného elektronického dokumentu. I zde je tedy třeba použít *lex specialis* v podobě zákona č. 499/2004 Sb., který v § 69a odst. 5 stanoví, že vyhotovuje-li veřejnoprávní původce v informačním systému dokument v digitální podobě obsahující text, musí dokument opatřit strojově čitelným textem a metadaty[32] ve strojově čitelném formátu odpovídajícími obsahu dokumentu ve výstupním datovém formátu, což tedy znamená, že vyhotovovaný elektronický dokument musí být ve výstupním datovém formátu, pokud obsahuje text, a to bez ohledu na to, v jakém informačním systému dokument vzniká. Prováděcí vyhláška k tomuto zákonu stanoví povinnost použití výstupního datového formátu, pokud dokument vzniká ve spisové službě. Z toho vyplývá, že pokud elektronický dokument vzniká v jiném systému, než je elektronický systém spisové služby, a zároveň neobsahuje text, nejsou pro něj nyní stanovena žádná formátová pravidla.

V této souvislosti bych rád zmínil vlastní analýzu využívání výstupních datových formátů ve veřejné správě a dodržování formátových pravidel v období od ledna 2017 do března 2023, ze které vyplynulo, že na začátku analyzovaného období bylo ve výstupních formátech pouze 20 % elektronických dokumentů odesílaných orgány veřejné moci prostřednictvím informačního systému datových schránek, přičemž do roku 2023 tento podíl velmi zvolna stoupal až na necelých 60 % na konci analyzovaného období.[33] Jednoznačně to ukazuje na nedodržování formátových pravidel při doručování, jehož příčinu lze spatřovat zejména v složitých podmínkách výše uvedených pravidel ještě komplikovaných střetem s otevřenými a strojově čitelnými datovými formáty, jejichž použití zase požaduje § 13 zákona č. 12/2020 Sb. pro výstupy digitálních služeb.

---

[32] Schéma pro strojově čitelnou vrstvu zveřejňuje podle § 69a odst. 7 zákona č. 499/2004 Sb. Digitální a informační agentura na svých internetových stránkách.

[33] LECHNER, Tomáš. Development of the Quality of Electronic Records within Public Administration. In: VAŇKOVÁ, Ivana (ed.). Proceedings of the 15th International Scientific Conference Public Economics and Administration 2023 [online]. Ostrava, 05.09.2023. Ostrava: VSB – Technical University of Ostrava, 2023, s. 189–198.

Základní komplikací je účel zmíněných definic datových formátů. Zatím co výstupní datové formáty jsou odvozovány z analýz udržitelnosti dlouhodobé čitelnosti,[34] tak otevřené ani strojově čitelné datové formáty toto hledisko nezohledňují. Z právního pohledu je jednoznačně důležitější to, zda dokument zůstane čitelný a důvěryhodný, což znamená zachování jeho důkazní hodnoty, než zda lze jeho obsah technicky zpracovat v rámci opakovaného použití informací veřejného sektoru, jak se o něm vyjadřuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1024.

Navíc vyhláška č. 259/2012 Sb. připouští, aby veřejnoprávní původce použil pro výstup z elektronického systému spisové služby současně také jiný datový formát. V praxi to ale znamená, že jsou vlastně odeslány dvě různé podoby téhož. Z pohledu spisové služby se jedná o dva stejnopisy dokumentu, u nichž musí být zachován shodný obsah a liší se právě jen a pouze použitým datovým formátem. Nicméně i to lze vnímat jako komplikaci jak na straně odesílatele, tedy orgánu veřejné moci, který musí vytvářet dvě ztvárnění téhož, tak na straně příjemce, který musí rozpoznat, že se jedná o dvě varianty téhož obsahu, neboť současná struktura datové zprávy přenášené informačním systémem datových schránek neumožňuje uvedený vztah vyjádřit. V praxi se tak lze s tímto postupem setkat jen velmi výjimečně.

Z pohledu judikatury se domnívám, že zatím nebyl řešen případ, kdy použití nevhodného datového formátu pro doručovaný elektronický dokument by bylo zjevnou příčinou škody, aby bylo možné aplikovat pravidla pro nesprávný úřední postup podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

5.3 ZVEŘEJŇOVÁNÍ SMLUV

Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru

[34] Viz též UK NATIONAL ARCHIVES. The technical registry PRONOM [online] [cit. 3. 6. 2025]. Dostupné z: https://www.nationalarchives.gov.uk/PRONOM/

smluv), stanoví uveřejnění smlouvy jako nezbytnou podmínku platnosti vybraných typů smluv,[35] a to tak, že nebyla-li smlouva, na niž se vztahuje povinnost uveřejnění prostřednictvím registru smluv, uveřejněna prostřednictvím registru smluv ani do tří měsíců ode dne, kdy byla uzavřena, platí, že je zrušena od počátku.[36]

Podle § 5 odst. 1 citovaného zákona dále platí, že uveřejněním smlouvy prostřednictvím registru smluv se rozumí vložení elektronického obrazu textového obsahu smlouvy v otevřeném a strojově čitelném formátu a rovněž potřebných metadat. Dodržení otevřeného a strojově čitelného formátu je tedy v tomto případě nezbytnou podmínkou naplnění dikce zákona v povinnosti uveřejnění smlouvy. O to více je překvapující, že na rozdíl od výstupních datových formátů, které jsou taxativně uvedeny v prováděcí vyhlášce, nejsou otevřené a strojově čitelné datové formáty předpisem obdobného charakteru upřesněny. V praxi se tak vychází pouze z definic uvedených v zákoně č. 106/1999 Sb.[37]

Vilém Podešva a kol. komentují, že pro naplnění podmínky otevřeného a strojově čitelného datového formátu musí být smlouva „*uveřejněna ve formátu umožňujícím fulltextové vyhledávání v celém jejím textu s tím, že bude možné rozpoznat vnitřní strukturu textu, např. určit, jaký obsah má určitá buňka tabulky, co je nadpis kapitoly, co je poznámka pod čarou atd.*“[38] V citovaném komentáři k zákonu se dále uvádí, že novelizačním zákonem č. 177/2019 Sb. bylo postaveno najisto, že formát PDF (a tím ani výstupní datový formát PDF/A) není otevřeným a strojově čitelným formátem, nýbrž otevřeným formátem umožňujícím úplné strojové zpracování textového obsahu právě proto, že není možné jednoznačně rozpoznat jeho vnitřní strukturu.[39]

---

[35] K povinnosti, které smlouvy musí být takto uveřejněny, viz PODEŠVA, Vilém a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv.* Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, s. 1397-1407.

[36] Viz § 7 odst. 1 zákona č. 340/2015 Sb.

[37] Viz kapitolu „*Strojově čitelný a otevřený datový formát*“.

[38] PODEŠVA, Vilém a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv.* Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023. s. 1397.

[39] *Ibid.*

Tím se vytváří střet mezi požadavky na dlouhodobou čitelnost, které upřednostňuje legislativa týkající se spisové služby a archivnictví, s požadavky na strojové zpracování. Určitým východiskem by mohlo být ustanovení § 69a odst. 5 zákona č. 499/2004 Sb., které zavádí tzv. „*strojově čitelnou vrstvu*“. Kdyby byla tato povinnost vytváření strojově čitelné vrstvy v elektronických dokumentech doprovázena zveřejněním příslušného schématu popisných dat Digitální a informační agenturou podle § 69a odst. 7 citovaného zákona pro dokumenty obsahující smlouvu, byl by tím, dle mého názoru, naplněn požadavek na strukturu, která umožňuje programovému vybavení snadno nalézt, rozpoznat a získat z tohoto datového souboru konkrétní informace, včetně jednotlivých údajů a jejich vnitřní struktury.[40] Avšak tento přístup by musel být vhodně koordinován mezi předpisy, které se týkají opakovaného použití informací veřejného sektoru, a pravidly, která jsou motivována dlouhodobou čitelností.

V souvislosti s tím si můžeme položit otázku, zda je skutečně nezbytné, aby text smlouvy zveřejněné v registru byl v podobě, která umožňuje programovému vybavení snadno nalézt, rozpoznat a získat z tohoto datového souboru konkrétní informace, aniž je garantována úspěšnost tohoto rozpoznání, a zda by naopak nemělo být toto zveřejnění doprovázeno adekvátní sadou popisných dat v souladu s principy otevřených dat vtělenými do zákona č. 106/1999 Sb.[41] Nicméně stěžejní je fakt, že v případě zveřejňování smluv je volba správného datového formátu nezbytnou podmínkou provedení tohoto úkonu a následné platnosti smlouvy, aniž je tato volba usnadněna taxativním uvedením přípustných datových formátů v prováděcím předpisu, čímž se rozhodně snižuje právní jistota pro tento úkon.

[40] Viz § 3a odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.

[41] Podle §a odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb. se otevřenými daty rozumí informace zveřejňované způsobem umožňujícím dálkový přístup v otevřeném a strojově čitelném formátu, jejichž způsob ani účel následného využití není povinným subjektem, který je zveřejňuje, omezen a které jsou evidovány v národním katalogu otevřených dat. Z této definice lze vyzdvihnout zejména požadavek na neomezené využití.

5.4 SBÍRKA PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ

Obdobné přístupy pro zveřejňování, jaké byly rozebrány pro některé typy smluv, jsou užity v zákoně č. 35/2021 Sb., o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů. Tento zákon ukládá povinnost územním samosprávným celkům a správním úřadům, které vydaly právní předpis, zasílat text právních předpisů do této Sbírky v otevřeném a strojově čitelném formátu. I zde je uveřejnění podmínkou platnosti předpisu, obdobně jako tomu bylo u smluv, a i zde platí tedy stejné závěry, jaké byly učiněny v předchozí kapitole.

Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Digitální a informační agenturou vytvořilo rozbor pro podmínky otevřeného a strojově čitelného formátu v souvislosti s vyhlašováním právních předpisů ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů, ve kterém se přiklánějí k tomu, že nejvhodnějším formátem pro uveřejnění je ODT, přípustné je pak i použití formátu DOCX.[42] Nicméně ani jeden z těchto formátů nespadá do vymezené skupiny výstupních datových formátů, čímž je střet povinností plynoucí ze zákona č. 499/2004 Sb. a vyhlášky č. 259/2012 Sb. s povinnostmi použití otevřených strojově čitelných datových formátů plně vyhrocen.

Z pohledu uvedených rozborů se klade pro zveřejnění předpisů ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů větší důraz na strojové zpracování, než na přístup běžných adresátů práva, kteří ale jednoznačně mají mít možnost se plně s platnými předpisy seznámit. Domnívám se, že toto jednostranné upřednostnění technických přístupů před přístupem adresátů těchto právních předpisů není správné.

[42] MINISTERSTVO VNITRA. Stanovisko Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra zpracované ve spolupráci s Digitální a informační agenturou č. 2/2025: Podmínky otevřeného a strojově čitelného formátu v souvislosti s vyhlašováním právních předpisů ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů [online]. 2025. [cit. 26. 9 2025]. Dostupné z: https://sbirkapp.gov.cz/blob/obsah/stanovisko-2-2025-final.pdf.

5.5 SHRNUTÍ A DISKUSE PODMÍNEK NA DATOVÉ FORMÁTY

Z provedeného rozboru jasně plyne, že v případech úkonů, kdy volba nevhodného datového formátu může být řešena vhodnými opravnými prostředky, jsou tyto formáty vesměs taxativně definovány a jedinými problémem může být dostupnost těchto informací roztříštěná do webových stránek jednotlivých orgánů veřejné moci. Naopak v případech, kdy volba nevhodného datového formátu znamená striktní nenaplnění nezbytných podmínek úkonu a kdy nejsou stanoveny žádné vhodné a jednoduché opravné prostředky, jsou tyto formáty pouze obecně popsány a výklad uvedených popisů není jednoznačný. Ukazuje to, že důležitost datového formátu jako formálního atributu elektronických dokumentů není dosud vhodně doceněna a přístup k jeho specifikování i aplikování je roztříštěný.

Důvodem pro uvedenou roztříštěnost je jistě také různý účel příslušných ustanovení. Z právního pohledu si dovoluji tvrdit, že zachování dlouhodobé čitelnosti a důvěryhodnosti pomocí elektronických zabezpečovacích prvků, jako je elektronický podpis, elektronická značka a elektronické časové razítko[43] je důležitější než strojová čitelnost a opakované automatické zpracování. Nicméně správné by asi bylo hledat cestu sjednocení uvedených požadavků, které by naplnilo jak zachování důkazní hodnoty a čitelnosti, tak otevřenosti a strojové čitelnosti, která má pozitivní vliv na automatizaci a efektivitu digitalizovaných procesů.[44]

Když byla v roce 2009 zavedena autorizovaná konverze dokumentů prostřednictvím aplikace CzechPOINT,[45] znamenalo to mimo jiné zvýšení užitné hodnoty elektronických dokumentů, které tím mohou být v oprávněných případech důvěryhodně konvertovány do listinné podoby, a naopak zvýšení možností provádění úkonů v elektronické podobě, pro které mohou být listinné podklady zase konvertovány do elektronické podoby. Podmínky

[43] K těmto atributům elektronických dokumentů viz např. POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií. 2. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 493 a násl.

[44] Obecně k efektivitě digitalizace ve veřejné správě viz např. ŠPAČEK, D. eGovernment – cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení. Praha: C. H. Beck, 2012.

[45] Blíže k této konverzi viz např. MATES, Pavel, SMEJKAL, Vladimír. *E-Government v České republice: Právní a technologické aspekty. 2., podstatně přepracované a rozšířené vydání.* Praha: Leges, 2012, s. 227 a násl.

pro provádění autorizované konverze dokumentů jsou upřesněny vyhláškou č. 193/2009 Sb. V příloze č. 1 k této vyhlášce je uvedeno, že konvertovat je možné pouze elektronický dokument, který je v datovém formátu PDF (Portable Document Format) verze 1.3 a vyšší nebo PDF/A (Portable Document Format/Archive), což je právě výstupní datový formát a nikoliv podle aktuálních názorů otevřený strojově čitelný datový formát. Tento fakt podporuje prezentovaný názor, že zachování dlouhodobé čitelnosti a důvěryhodnosti je z právního pohledu důležitější, než strojová čitelnost a opakované automatické zpracování, protože výstupní datových formát PDF/A je nezbytným předpokladem možnosti autorizované konverze dokumentu.

5.6 ROZŠÍŘENÍ O DISKUSI ZMĚNY DATOVÉHO FORMÁTU

Datový formát jako způsob kódování komponenty je danou vlastností elektronického dokumentu, kterou nelze jednoduše změnit. Jediný důvěryhodný způsob změny datového formátu, jaký je v současné době popsán v právních předpisech, může být prováděn pouze orgány veřejné moci pro jejich vnitřní potřebu, tedy z moci úřední.

Proces důvěryhodné změny datového formátu je popsán v § 69a zákona č. 499/2004 Sb. Pravidla jsou inspirována autorizovanou konverzí dokumentů, nicméně na rozdíl od autorizované konverze zde neexistují žádná vstupní ani výstupní formátová omezení. Je pouze stanoveno, že tento postup mohou provádět určení původci, a to způsobem zaručujícím věrohodnost původu dokumentu, neporušitelnost obsahu, čitelnost dokumentu a bezpečnost procesu změny datového formátu.[46]

Znamená to, že jak soukromoprávní subjekty, tak další orgány veřejné moci, kteří nejsou určenými původci, nemohou změnu datového formátu provádět takovým způsobem, který by zachoval důkazní hodnotu a zároveň byl popsán odpovídajícím předpisem, o který by se tento postup mohl opřít. Tím více se ukazuje, jak závažné dopady může mít nesprávná volba datového formátu dokumentu při jeho tvorbě.

[46] Viz § 69a odst. 1 zákona č. 499/2004 Sb.

6. KVALIFIKOVANÁ SLUŽBA ELEKTRONICKÉ ARCHIVACE

Z pohledu dlouhodobé důvěryhodnosti elektronických dokumentů jsou důležité kvalifikované služby vytvářející důvěru pro elektronické transakce, které popisuje nařízení eIDAS.[47] Toto nařízení bylo novelizováno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1183 ze dne 11. dubna 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 910/2014, pokud jde o zřízení evropského rámce pro digitální identitu. Tímto předpisem byl rozšířen výčet služeb vytvářejících důvěru o kvalifikovanou službou elektronické archivace.

Pojmenování této služby bylo zvoleno poněkud nešťastně, protože evokuje souvislost s uchováním archiválií, ale ve skutečnosti se týká zachování důvěryhodnosti elektronických dat a elektronických dokumentů bez ohledu na to, zda a jakou mají archivní hodnotu. Kvalifikovanou službou elektronické archivace se dle čl. 2 odst. 48 a 49 novelizovaného nařízení eIDAS rozumí služba, kterou poskytuje kvalifikovaný poskytovatel služeb vytvářejících důvěru a která zajišťuje přijímání, uchovávání, zpřístupnění a výmaz elektronických dat a elektronických dokumentů s cílem zajistit jejich trvanlivost a čitelnost, jakož i zachovat jejich integritu, důvěrnost a důkaz původu po celou dobu uchovávání.

Tato služba musí splňovat požadavky stanovené v čl. 45j novelizovaného nařízení eIDAS, mezi kterými lze z pohledu zaměření tohoto příspěvku zdůraznit zajištění trvanlivosti a čitelnosti po zákonně či smluvně stanovenou dobu. Aby mohla být zajištěna zejména čitelnost, je třeba dbát správné volby datového formátu. Pokud by totiž ke zvolenému datovému formátu přestal existovat nástroj pro jeho dekódování a uživatelské zobrazení, ztratil byl elektronický dokument svou čitelnost. Z pohledu analýz datových formátů realizovaných Národním archivem Spojeného království a publikovaných v databázi PRONOM,[48] by bylo vhodné vstupy této služby omezit na takové datové formáty, které vyhláška č. 259/2012 Sb. označuje jako výstupní datové formáty.

---

[47] Ke službám vytvářejícím důvěru pro elektronické transakce viz např. KMENT Vojtěch. *Elektronické právní jednání.* Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 107 a násl.

[48] UK NATIONAL ARCHIVES. *The technical registry PRONOM [online]* [cit. 3. 6. 2025]. Dostupné z: https://www.nationalarchives.gov.uk/PRONOM/

Nicméně podrobnosti pro kvalifikovanou službou elektronické archivace stanoví až prováděcí předpis, který do okamžiku přípravy tohoto příspěvku nebyl dosud přijat. Nicméně v návrhu zatím nejsou žádná specifická vymezení nebo doporučení pro datový formát takto uchovávaných elektronických dokumentů, což se zdá být přinejmenším zvláštní. Navržený předpis se pouze soustředí na způsob, jakým bude oprávněným spoléhajícím se stranám umožněno obdržet automatizovaným způsobem zprávu, která potvrzuje, že u elektronických dat a elektronických dokumentů získaných z kvalifikovaného elektronického archivu platí předpoklad integrity dat od začátku doby uchovávání do doby jejich zpřístupnění.

Na druhou stranu je poměrně optimistické, že zde taková služba může v budoucnu vzniknout a nabídnout kvalitní zajištění udržení důkazní hodnoty elektronických dokumentů, což jistě významně prospěje praktickému použití elektronických dokumentů.

7. SHRNUTÍ A ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ

Z provedené analýzy při hledání odpovědí na položené výzkumné otázky vyplynulo, že datový formát je důležitý formální atribut elektronického dokumentu, který má vliv na možnosti provedení právních úkonů a v některých případech je dokonce jeho správná volba jejich nezbytným předpokladem. Ukazuje se, že přístup k definování datových formátů pro různé účely je roztříštěný a že účely aktuálních definic výstupního a otevřeného strojově čitelného datového formátu nejsou v současné době vzájemně kompatibilní.

V návaznosti na provedenou diskusi lze formulovat následující doporučení:

- Za prvé by bylo dobré realizovat změnu zákona č. 300/2008 Sb., která by otevřela cestu, aby orgány veřejné moci mohly ve své datové schránce nastavit pro podatele viditelné informace o přijímaných datových formátech. Tím by ten, kdo činí podání vůči tomuto orgánu, byl dopředu informován o přípustných formátech pro podání a předešlo by se tak potřebě následných náprav vad podání

spočívajících ve volbě nevhodného datového formátu, jak bylo diskutováno v kapitole „*Podání*“.

- Za druhé by bylo dobré formálně normalizovat otevřené a strojově čitelné datové formáty, aby se předešlo důsledkům nevhodně zvolených formátů, které mohou zapříčinit neplatnost smluv zveřejněných v registru smluv a neplatnost předpisů zveřejněných ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů, jak bylo diskutováno v kapitole „*Zveřejňování smluv*“.
- Za třetí by bylo dobré zkvalitnit tvorbu elektronických dokumentů orgány veřejné moci bez ohledu na informační systém, v němž tyto dokumenty vznikají, tím, že pravidla pro datový formát elektronických dokumentů budou definována bez složitých podmínek a s jasným účelem zachování důkazní hodnoty takto vznikajících elektronických dokumentů, jak bylo diskutováno v kapitole „*Doručování*“. Jako nejvhodnější se jeví umístit tato přesná pravidla do zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, který adaptuje nařízení eIDAS právě v oblasti služeb vytvářejících důvěru.
- A konečně za čtvrté by bylo dobré hledat cesty, jak vyřešit rozpor mezi dlouhodobou čitelností a udržením důkazní hodnoty elektronických dokumentů na jedné straně a otevřeností a strojovou čitelností motivovanou opakovaným použitím informací veřejného sektoru na straně druhé, jak bylo diskutováno v kapitole „*Shrnutí a diskuse podmínek na datové formáty.*“

8. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

[1] CUBR, L. Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů. Praha: Národní knihovna

[2] České republiky, 2010. 154 s. ISBN: 978-80-7050-588-5.

[3] FORMÁNEK Jiří. *Zavedení volebních okrsků do RÚIAN* In: Konference ISSS 2013. [online] 2013. [cit. 2. 9. 2025]. Dostupné z: https://archiv.isss.cz/archiv/2013/download/prezentace/cuzk_formanek.pdf.

[4] JELÍNKOVÁ, Jitka, TUHÁČEK, Miloš. *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář. 3. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2023. 376 s. ISBN 978-80-7676-695-2.

[5] KMENT Vojtěch. *Elektronické právní jednání.* Praha: Wolters Kluwer, 2018. 460 s. ISBN 978-80-7552-815-5.

[6] KUNT, M., LECHNER, T. *Spisová služba. 3. aktualizované vyd*. Praha: Leges, 2022. 412 s. Praktik. ISBN 978-80-7502-616-3.

[7] LECHNER, Tomáš. Development of the Quality of Electronic Records within Public Administration. In: VAŇKOVÁ, Ivana (ed.). *Proceedings of the 15th International Scientific Conference Public Economics and Administration 2023* [online]. Ostrava, 05.09.2023. Ostrava: VSB – Technical University of Ostrava, 2023, s. 189–198. eISBN 978-80-248-4698-9. DOI: 10.31490/9788024846989. Dostupné z: https://dokumenty.vsb.cz/docs/files/cs/63524dd3-8e13-4f31-916a-02dfbd4e0f91?prevPage=true.

[8] LECHNER, Tomáš. Právní pohled na kontejnerové datové formáty. In: PÁNKOVÁ, K. (ed.). *Sborník 27. ročníku konference ISSS* [online]. Hradec Králové, 12.05.2025 – 13.05.2025. Praha: Triada, 2025, s. 39–45. eISBN 978-80-907164-7-6. Dostupné z: https://isss.cz/wp-content/uploads/2025/05/ISSS2025_sbornik.pdf.

[9] MATES, Pavel, SMEJKAL, Vladimír. *E-Government v České republice: Právní a technologické aspekty. 2., podstatně přepracované a rozšířené vydání*. Praha: Leges, 2012, 464 s. ISBN 978-80-87576-36-6.

[10] MINISTERSTVO VNITRA. *Národní standard pro elektronické systémy spisové služby. 6. verze*. Věstník Ministerstva vnitra, částka 85/2024.

[11] MINISTERSTVO VNITRA. Stanovisko Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra zpracované ve spolupráci s Digitální a informační agenturou č. 2/2025: Podmínky otevřeného a strojově čitelného formátu v souvislosti s vyhlašováním právních předpisů ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů [online]. 2025. [cit. 26. 9 2025]. Dostupné z: https://sbirkapp.gov.cz/blob/obsah/stanovisko-2-2025-final.pdf.

[12] NEJVYŠŠÍ SOUD. Stanovisko Nejvyššího soudu k podáním činěným v elektronické podobě a k doručování elektronicky vyhotovených písemností soudem, prováděnému prostřednictvím veřejné datové sítě (Plsn 1/2015) publikovaného pod č. 1/2017 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

[13] PODEŠVA, Vilém a kol. *Zákon o zadávání veřejných zakázek. Zákon o registru smluv. Komentář. 2. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2023. s. 1488. ISBN 978-80-7676-554-2.

[14] POLČÁK, Radim a kol. *Právo informačních technologií. 2. vyd.* Praha : Wolters Kluwer, 2024. 955 s. ISBN 978-80-286-0059-4.

[15] ŠLAPÁK, O. Data, informace, znalosti. *E-LOGOS. Electronic journal for philosophy*. [online] 2003, roč. 10, č. 1, [cit. 26. 9. 2025], s.1-6. Dostupné z: https://e-logos.vse.cz/pdfs/elg/2003/01/11.pdf

[16] ŠPAČEK, D. *eGovernment – cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení.* Praha: C. H.

[17] Beck, 2012, 258 s. ISBN 978-80-7400-261-8.

[18] UK NATIONAL ARCHIVES. *The technical registry PRONOM [online]* [cit. 3. 6. 2025]. Dostupné z: https://www.nationalarchives.gov.uk/PRONOM/

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode).